

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IV. Cùm dilectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM IV.

Cùm dilectæ.

PARAPHRASIS.

Cùm Abbatissa Gardevenfis & sorores petivissent ab Innoc. III. privilegia sua, quod ob vetustatem consumerentur, renovari: Papa mandavit 4. Episcopis, & totidem Abbatibus, ut ea diligenter inspecta & transumpta (quia propter viarum distantiam originalia mittere securum non erat) ipsi sub sigillis suis transmitterent, quod cùm factum esset, volebat Pontifex privilegia innovare, sed opposuerunt se Canonici quidam, eò quòd Hildesheimensis Ecclesia amplius 100. annis in possessione Monasterij eius esset. quamobrem Papa innovationem distulit, & Iudicibus delegatis mandavit, ut ad locum idoneum se conferentes, citatis partibus, super ea recognoscerent. Verùm ab his pars una Ecclesie Hildesheimensis ad Sedem Apostolicam appellavit, postea dicta Abbatissa iterum petivit privilegia sui Monasterij innovari, sed pars adversaria postulavit causam viris discretis committi, qui testes producendos feciperent ad reprobanda privilegia Monasterij, & probandam præscriptionem Ecclesie Hildesheimensis. Pontifex autem perpendens, civili jure statutum esse, si periculum sit, ne veritas occultetur, & probatio eius deficiat, ut etiam, lite non contestatâ, testes valetudinarij, senes, & alij recipiantur, de quibus causa rationalis adest timendi, ideo ejusdem æquitatis ratione judicavit, privilegia illa, quia nimia vetustate consumpta erant, & non in pergameno, sed in papyro conscripta, innovanda esse, ita tamen, ut ex hac innovatione nullum jus novum Monasterio acquiratur, sed, si quod antea habuit, per innovationem conservetur. Caterùm, quia

f f f f 2 Mq-

Ratio est, quia universim loquendo literæ ideo ob taciturnitatem veri vitiantur, quia si Princeps cognitam habuisset circumstantiam, aut qualitatem, quæ dissimulatur, rescriptum non dedisset, vel non tali modo dedisset; sin autem ponas, priores literas ob aliquem defectum fuisse irritas aut infirmas, tunc ijs non obstantibus Princeps posteriores literas dedisset; ergo. Qua simili ratione literæ impetratæ pro confirmatione sententiæ censentur validæ, licet impetratæ sint post appellationem, nullâ eius factâ mentione, si ponas, appellationem fuisse irritam, aut desertam, aut ei renuntiatam, sicuti *Alexand.* notat *hic n. 6.* Quia taciturnitas seu dissimulatio veri, non vitiat rescriptum eius rei, quæ si fuisset expressa, nihilominus rescriptum tale datum fuisset, sicuti docui *in sit. c. Super.*

2 Nota II. Clausula generalis addita rescripto ad Iudices delegatos super causa appellationis, *non obstantibus prioribus literis*, si veritati aut justitiæ præiudicet, non tollit literas confirmatorias latæ prius sententiæ. Veruntamen cùm ex in forma tantum communi datæ sint, earum vigor manet in suspenso; si enim Iudices delegati super appellatione, decernant, rectè iudicatum, & malè appellatum, tunc confirmata manebit sententia. Sin verò decernant, malè iudicatum, & bene appellatum, tunc corruente sententiâ, corrumpit etiam confirmatio eius, iuxta ea quæ dixi *in cit. cap. h. sit.*

3 Atque hanc esse germanam huius Capituli, alioquin obscuri, explicationem, colligit *Glossa hic ex Rubr.* siquidem in dubio is intellectus Canonis præferri debet, qui ad titulum pertinet, sub quo positus est Canon; qua ratione *Gloss. in cap. Tibi. verb. certo. de rescript. in 6.* ostendit, quòd executor beneficiæ delegatam jurisdictionem habet, quia de eo agitur sub titulo de officio Iudicis delegati.

cap. Si super. 9. de offic. deleg. in 6.

of: (+): 20

Monasterium ad Sedis Apostolicæ proprietatem pertinere ex Pontificio indulto cognoscitur, ideo, ne jus Ecclesiæ Romanæ indefensum permaneat, ipsam Abbatissam Pontifex Procuratricem eiusdem Ecclesiæ constituit, ita, ut vires eius in iudicio agat & causam defendat, quandoquidem adversus Romanæ Ecclesiæ possessiones & iura non nisi centenaria præscriptio prævalere potest, quamobrem, cum Pontifex nolit, questionem de statu Monasterii diutius hære, mandat hîc Decano Paderbornensi, ut locum tutum & commodum eligens recipiat testes, quos vel Hildesheimensis Ecclesia ad probandam præscriptionem, vel Monasterium ad præscriptionis interruptionem ostendendam produxerit. Quod si præscriptio centenaria legitima probata fuerit, neque interruptio opposita demonstrata, tunc subjectionem Monasterii adiudicet Episcopo Hildesheimensi, cum constet, Monasterium in eius diocæsi situm esse, ac postea privilegium innovatum destruat; alioquin verò Episcopo super hac causa perpetuum silentium imponat, & Monasterium perpetuâ libertate gaudere decernat, privilegio Apostolico eidem confirmato.

S U M M A R I U M.

1. Originalia plura confici consultum est, v. g. plura testamenta authentica, ut uno amisso alterum habeatur.
2. In periculo corruptionis vel perditionis instrumenta renovari possunt, etiam in absentia partis adversariæ, ac lite non contestatâ.
3. Exceptio in casu à communi regula excepto valere etiam debet in aliis similibus casibus.
4. Vti confirmatio, ita innovatio privilegii propter vetustatem nihil novi juris tribuit, sed antiquum conservat. Potest ea fieri, etiam absente adversario.
5. Contra exemptionem Monasterii, alterius-

ve Ecclesia Ordinarius, quatenus est ex parte sue Ecclesiæ, præscribit annis 40. ex parte autem Sedis Romana annis centum.

6. Mulier nec iudex esse, nec advocati, aut procuratoris officio fungi potest, potest tamen esse ad negotia advocatrix.

Not. I. Consultum interdum est, ut plura originalia conficiantur. v. g. plura testamenta authentica, ut uno amisso alterum habeatur. l. unum. 24. ff. de testament. ubi gloss. marginalis post gl. inc. Ex tenore. 17. verb. negotio. de rescript. ait: non nociturum, si quis ob periculum, quod via v. g. securæ non sint; duo eiusdem tenoris rescripta ad lites impetret, quod si verò aliquis unum tantum habeat originale, quod transferri securum non sit, tum illud vidimari seu transcribi curet, adhibito Notario publico, nam tali transumpto, seu vidimus, etiam omissio originali par fides adhibetur. c. penult. & ult. de fide instrument. & videri potest gloss. in c. Cum in iure. 31. verb. super mandat. de officio deleg.

Not. II. Instrumenta, si periculum sit, ne corrumpantur & pereant, renovari possunt, etiam in absentia partis adversariæ, ac lite non contestata: nam ita jure constitutum est de testium receptione. c. ult. de lite non contest. §. sunt alij. Accedit quod res ista sit modici & facillè reparabilis præiudicij, ita ut summaria cognitio sufficiat, nec litis contestatio opus sit, sicuti post Innoc. docet hîc Abb. n. 21. Casl. l. 1. observ. 23. n. 3.

Not. III. Si casus à communi Regula exceptus sit, exceptio non tantum in eo, sed & in aliis similibus locis locum habere debet. ita gl. in l. Illud. 16. §. alia. C. de sacrosanct. Ecclesiis. Beroius hîc n. 10. & sumitur ex hoc cap. nam quod testes valetudinarij ante litis contestationem recipiantur, est casus exceptus à Regula, qui tamen propter similitudinem rationis extenditur ad innovationem privilegij, si periculum in mora sit.

Ex

Ad nostram.

PARAPHRASIS.

Quidam Canonici Regulares Ecclesie Ne-
mausensis ab Innoc. III, suarum admi-
nistrationum confirmationem impetrâ-
runt, tacito, quod essent Regulares, id
eum ex Præposito eiusdem Ecclesie co-
gnovisset Papa, mandat Episcopo & Præ-
posito Vticensi; si ita se res habeat, vt con-
firmationem irritam & inane esse de-
clarent, propterea, quod Sedes Apostoli-
ca non soleat talia regularia beneficia re-
gularibus personaliter confirmare.

SUMMARIUM.

1. Regulari Papa non solet quoad propriam e-
ius personam facile confirmare admini-
strationem beneficii sui Regularis, ita vt
à suo Pralato amoveri non possit.
2. Si tamen constet, Papa fuisse cognitum, quod
beneficium regulare sit, & ab eo confir-
metur, amoveri ab eo regularis non pote-
rit, secluso crimine depositione digno.
3. Refutatur Sanchez oppositum l. 7. Moral. c.
29. n. 130. sentiens.
4. Confirmatio aut collatio facta Regulari ab
Episcopo, censetur facta iuxta naturam
beneficii regularis, ita vt Religiosus ma-
neat obedientiarum Pralati sui.
5. Religiosus curatus beneficii secularis, & non
tantum Vicarius sui Pralati Monasterij,
cui Parochia incorporata est, revocari à
Pralato suo non potest.
6. Pralatus Regularem à manuali beneficio
revocare potest pro libitu, etiam nullâ ex-
pressâ causâ.
7. Nisi ex malitia eum removerè vellet, tunc
supplicare possit Superiori, & ab eo audi-
endus esse.
8. Vel si vigeret consuetudo, vt intra certum
tempus non revocetur, sine causa revocari
non possit.
9. Pralatus Regularem valide & licite revo-
care potest à manuali beneficio, etsi pro-
visisset

f f f f 3

visisset

Ex quo inferitur, quod extensio ob simili-
tudinem sive identitatem rationis etiam in
exorbitante dispositione quandoque locum
habere possit.

4 Not. IV. Quemadmodum confirmatio
privilegij, ita & innovatio propter vetusta-
tem nihil novi juris tribuit, sed antiquum, si
quod inerat, conservat. Potest autem inno-
vatio fieri etiam absente adversario, dum-
modo originale sufficienter legi possit. *cap.
Cum olim. l. 2. de privilegiis.* & videri potest
hic *Alexand. n. 25.*

5 Not. V. Contra exemptionem Mona-
sterij, alteriusve Ecclesie Ordinarius, qua-
tenus est ex parte sue Ecclesie, prescribit au-
tis 40. quatenus verò est ex parte Sedis Ro-
manæ, non prescribit nisi 100. annis, vt
etiam ex *cap. Ad audiendam. l. 2. de pra-
scriptionibus colligitur.* Quia igitur Abbatis-
sa agere poterat pro juribus Monasterij;
quippe cui administratio competit; ideo
Pontifex eidem potestatem & mandatum
dedit, etiam nomine Sedis Romanæ agendi.
arg. s. 3. de transactionibus. vbi habetur, in ca-
su, quo Abbas actum expedire non potest
sine Conventu. v. g. transactionem facere,
mandatum Conventus requirit. Id ipsum vi-
detur dici posse de Abbatisa, quod in simili
casu, si videlicet causa communis ipsi sit cum
Conventu suo, eam in iudicio agere possit
partim suo nomine, quatenus Administra-
rix Ecclesie est, partim verò nomine & ex
mandato Conventus, ut Procuratrix eius,
quamvis *Innoc. & gl. hic. verb. Procuratrix,*
probabilis esse putent, quod Abbatisa di-
spensativè seu ex gratia speciali Procuratrix
constituta fuerit, cum alioqui mulier hoc
munere fungi non possit in iudicio, sicuti
habetur in *l. 2. ff. de Regul. Iur.* quod mulier
ab omnibus civilibus publicis muneribus
excludatur, ita vt nec Iudex esse, nec Advoca-
tati, aut Procuratoris officio fungi possit.
6 At verò ad negotia mulier potest esse
advocatrix. *l. 3. §. hæc verba. ff. de
negotiis gestis.*

88 (+) 80